

LUD

Jedynе pismo polskie w Brazylii wychodzące
dwa razy na tydzień.

Wydawca: Książk Staniław Piasecki
Redaktor odpowiedzialny: Stanisław Boben

PRENUMERATA: W Brazylii 10\$000 z góry, 11\$000 z dołu, półroczna 6\$000; za przesyłkę osobną, nie we wspólnych paczkach, dopłaca się 3\$000; w Argentynie 6 pezów; w Europie 3 dolary; w Ameryce Północnej 2\$50 dolary; w Urugwaju 3 pezy urugwajskie.

Adres Redakcji „Ludu”: Curitiba — Aven. Dr. Jayme Reis 115
Adres dla listów: Curitiba — Caixa Postal 155 Paraná, Brasil

OGŁOSZENIA drobne do 3 cm. wysokości przez jeden łam: 1 raz 23, 2 razy 38, 3 razy 48, 4 razy 58 i t. d. Ogłoszenia płaci się zawsze z góry, inaczej nie umieszcza się. Ogłoszenia można płacić znaczkami pocztowymi.

„O POVO“ -- Jornal polono bisemanal

Cena numeru 200 rejsów.

W KURYTYBIE do nabycia w sklepach pp. Domańskiego, Krzyżanowskiego i Księgarni Rydygiera.

ROZMÓWKI

Polsko-Portugalskie.

W tych dniach opuścili prasę isą w «Oświacie» do nabycia Rozmówki polsko-portugalskie, ułożone i opracowane przez ks. Józefa Górala proboszcza w Abranohes. Przypatrmy się pokrótce ich treści i sposobowi opracowania.

Treść «Rozmówek» stanowi przyjazd z Polski do Brazylii rodziny Antoniego Górskiego, którego w Rio de Janeiro spotyka i z jego rodziną zapoznaje się Wojciech Dąbek, nauczyciel z Kurytyby. Na zyczenie p. Górskiego podejmuje się p. Dąbek ułatwienia im podróży do Kurytyby. Właściwie opistej podróży z Rio de Janeiro do Kurytyby z różnymi przygodami i niespodziankami, ujęty w formę poszczególnych rozmówek, stanowi pierwszą część opracowanego dziełka: Pan Górski w podróży.

W tej części opracował autor w 33 rozmówkach najrozmaitsze tematy, jak np. zapoznanie się w Rio de Janeiro, pozdrowienia, śniadanie, przechadzka, w kąpiel, powrót autobusiem, zawiadomienie listowne o przyjeździe do Kurytyby. Przed wyjazdem, wieczorem w teatrze, dnia następnego w golarni, w kancie wymiany pieniędzy, u krawca, u szewca; wreszcie wyłk bagażu, w pociągu, w hotelu w São Paulo. Tu sprawa pochyna się wkladać. Pani Górska oślabiona podróżą, spożywszy w hotelu obiad, na dobre się rozchorowała. Również i dzieci młodsze, zjadłszy niedojrzałe owoce, zasiały. Wezwano do chorych lekarza telefonem a p. Dąbek wysłał telegram do Kurytyby, do swego brata Stanisława, donosząc o opóźnionym przyjeździe. Lekarz zapisuje receptę, którą w aptece przyzadono Pani Górskiej stan zdrowia poprawia się o tyle, że na drugi dzień może wyruszyć przez Santos okrętem do Kurytyby. Tu kilka dni wypoczywa p. Górski. Składa wizyty polskiemu konsulowi, redaktorom gazet polskich, jest wieczorem na przedstawieniu w «Związku Polskim» a w następną niedzielę na nabożeństwie w kościele polskim w Kurytybie kupił posiadłość (fazendę) w Jasnej Górze o kilkanaście mil od miasta odległą.

Na tem się kończy pierwsza część «Rozmówek» która się nadaje przedewszystkiem dla podróżujących i przebywających chwillowo w Brazylii lub Portugalii.

Do patrijotycznej rodziny p. Górskiego nabiera czytelnik miłomowi sympatji i zaciekawia się jaki będzie jej dalszy los na ziemi brazylijskiej. To nam właśnie autor w «Rozmówkach» przedstawia w drugiej części. Pan Górski i przy pracy.

Po zakupieniu w Kurytybie najpotrzebniejszych rzeczy wybiera się p. Górski z rodziną do swej posiadłości w Jasnej Górze (Monte Claro). Podróż odbyła się z przygodami, bo furmani zabłądzili i koto im się zlamalo u wozu. W Jasnej Górze p. Górski szerzy oświatę, buduje z kolonistami szkołę, w której uczy p. Wojciech Dąbek. Do szkoły uczęszczają młodsze dzieci p. Górskiej.

Następują opisy dzieci w szkole, w czasie paury, mieszkanie p. Górskiego, podwórza, pastwiska, uprawy kukurydzy, fasolki, pszenicy a nawet kawy. Także opis ogrodu kwiatowego, owocowego, warzywnego. Syn najstarszy p. Górskiego wyręcza ojca, bywa u kowala, kotłodzieja, a córki pomagają matce w pracy. Opisywany i ślub p. Wojciecha Dąbka z najstarszą córką p. Górskiej, Luwika, następnie śmierć i pogrzeb pani Apolonii Górskiej.

Kiedy p. Górski już wszystkim dzieciom zapewnił byt a żonę pogrzebał uczuł wielką tęsknotę za krajem ojczystym, postanowił wrócić do Polski. Swoją zamiar wykonał. Okrętem Marysyla wyjechał z Rio de Janeiro. Był kilka dni w Warszawie, następnie wrócił do miasta rodzinnego do Poznania, gdzie po kilku latach zmarł. Spoczął obok swych ojców w ziemi ojczystej, czego tak bardzo pragnął. Tak się przedstawia ogólna treść «Rozmówek».

ROZMÓWKI

POLSKO-PORTUGALSKIE

w cenie 3\$000 można nabyć:

w Kurytybie: «Oświata», Avenida Jayme Reis 115; Księgarnia Rydygiera, Rua Barão do Serro Azul 6.

Księgarnia Saulea, Rua Barão do Serro Azul 12-14.

W Rio de Janeiro: Livraria Allemá, Rua Chile 7.

W São Paulo: Livraria Edance, Rua de São Bento 93 (Caixa 2. V.)

W Porto Alegre: W. P. Wiktor Kowalski, Rua São Pedro 778.

Wiadomości Z POLSKI.

MARSZAŁEK PIŁSUDSKI
ROZPOCZĄŁ JUŻ URZĘDOWANIE.

Warszawa, 27-go kwietnia. — Marszałek Piłsudski opuścił wczoraj, tj. w czwartek 26-go kwietnia szpital Ujazdowski i wrócił do Belwederu.

Dziś przedpołudniem urzędował w generalnym inspektoracie sił zbrojnych. Marszałek Piłsudski wzięcie udział we wszystkich uroczystościach związanych z przyjazdem do Warszawy króla Afganistanu, Amanullah.

WYCHODZTWO OSADNICZE.

Od grudnia roku zeszłego bawi w Brazylii dyrektor Towarzystwa Kolonizacyjnego p. Bolesław Gilezyński, celem przeprowadzania rokowań z miejscowymi kołami rządowymi i gospodarczymi w sprawie uzyskania terenów na cele polskiego osadnictwa. Przeprowadzone rokowania dotyczyły stanów: Parany, Matto Grosso, Espirito Santo i Minas Geraes, gdzie będąc rzady stanowe, bądź miejscowe Towarzystwa Kolonizacyjne zaproponowały rozmaite tereny. Obecnie toczą się rokowania w sprawie warunków płatności, systemu osadniczego i t. p., oraz przeprowadzane są ściśle badania dotyczące klimatu, zdrowotności i jakości gleby na poszczególnych proponowanych terenach.

W programie Towarzystwa Kolonizacyjnego leży przeprowadzenie osadnictwa swiętym zywiolem polskim, emigrującym z kraju, przepłatającym Polakami już dawniej zamieszkałymi w Brazylii, którzy, znając dobrze miejscowe warunki pracy na roli, będą mogli swemu doświadczeniem dzielić się z nowoprzybytymi.

Dokładne, wszechstronne studia, które Towarzystwo Kolonizacyjne przeprowadziło dotąd w zakresie doboru ludzi, organizacji transportów, metody osadnictwa oraz finansowania całej imprezy zarówno na terenie Francji europejskiej, jak w Brazylii, pozwalała miłniam, że jeszoze w tym roku rozwinię się planowa emigracja osadnicza.

PIARZCZ OKESKI PRZYJA
CIEL POLSKI.

Zastużony dziennikarz i publicysta okeski p. Wacław Dresler napisał do roku 1923 aż trzytysiące artyku-

łów o Polsce w różnych pismach czeških. Dorobek rzeczywistości imponujący, tembardziej że p. Dresler wydał pozatem o Polsce pięć publikacji książkowych, a w przygotowaniu ma dalsze.

Przed wojną przebywając kolejno we Lwowie, Krakowie i Poznaniu (gdzie zetknął się z pruskim więzieniem), w czasie wojny p. Dresler pracował w polskim biurze prasowym W. A. T. od roku 1919 zaś bawi stałe w Warszawie, do roku 1924 jako członek poselstwa czeško-słowackiego, następnie jako korespondent (pism czeško-słowackich).

W roku 1926 p. Dresler został odznaczony orderem Polonia Restituta, zaś użyczył sobie na to wielokrotnie swoją pracę niustanną, prawdziwie mroźną, a niezwykłe oichą i nie lubiącą wiele mówić o sobie. Niech tych parę słów wzmianki dziennikarskiej bądź dziełań skromnym dowodem, że przyjaći swoich umie ocenić także i społeczeństwo polskie.

DZIAŁNOŚĆ METODYSTÓW
W WILNIE.

Od dłuższego czasu na terenie miasta Wilna i okolic działa misja Metodystów, którzy wszelkimi sposobami starają się odciągnąć wiernych od wiary katolickiej. Dotychczas je duak działalność metodystów nie wydawała owoców wśród bogobojnego ludu wileńskiego. Ostatnio metodyści przenieśli swą działalność na mło dzież szkolną, rozdając jej ulotki, które w konkluzji nawołu ją do częstszego odwiedzania misji metodystycznej.

Ulotki podpisane są przez tak zwanego «biskupa» metodystycznego Szczęsnego i niejakiego Bortkiewicza, «kazno dziej» miejscowego.

WIELKI MISTRZ MASONERJI
W SANACJI.

Losem szczęścia, a na szkoda Narodowej Demokracji do Senatu mandat z ramienia P. P. S. otrzymał p. Andrzej Strug, powieściopisarz. Fakt ten komentuje «Rzeźzospolita» w następujący sposób: «A zatem z ramienia Polskiej Partii Socjalistycznej wchodzi do Senatu Wielki Mistrz polskiej masonerji. W genewskim organie wolnomularstwa «Annuaire de la Maçonnerie Universelle» wyrażone jest wymieniony Strug jako mistrz Grand Orientu w Polsce, któremu podlegają 33 loże symboliczne.

Już teraz wymienia się p. Struga jako kandydata Polskiej Partii Socjalistycznej do urzędu wicemarszałka Senatu. «Robotnik» donosząc o wyborze pp. Limanowskiego i Struga do senatu wola z emfazą: «Z całego serca witamy tych naszych szanownych i umiłowanych towarzyszy w nowoobranym Senacie».

Z Brazylii.

Kurytyba.

MINISTER WOJNY GENERAL SEZEFREDO PASSOS, wyruszył w tych dniach samolotem na inspekcję wojskową z Rio de Janeiro do Rio Grande do Sul, skąd pociągiem pod koniec miesiąca mają zjechać do Parany a potem do São Paulo i Matto Grosso.

PIERWSZA WYPRAWA

PSZENICZNA wyruszyła 19-go maja z Kurytyby na nasze kolonie w kierunku na Orleans, gdzie powstanie pierwsze pole doświadczenia. Wyprawie obejmującej trzy wielkie ciężarowe automobile, towarzyszyli redaktor «Republiki» p. Romario Martins, inspektor generalny rolnictwa dr. Drumond de Carvalho i inspektor pp. Gayer i Ferreira Correa. W śróde 23-go maja będzie zasiewany pszenicy w Orleansie towarzyszył sam prezydent Afonso Camargo w obecności kolonistów. Wogóle, do wzmocnienia uprawy pszenicy brał się na serio rząd parafiński pod przewodnictwem prezydenta Camargi.

DAVID DA SILVA CARNEIRO, znany przemysłowiec parafiński, głowa opozycji demokratycznej przeciw parafińskiej partii republikańskiej będącej przy rządach — zmarł nagle na udar serca dnia 15-go maja. Zmarły, właściciel wielkiej fabryki herwy «Hervateria Americana» w Kurytybie, cieszył się ogólnym szacunkiem i poważaniem; był człowiekiem przystępnym i dbałym o swych robotników; był głównym akcjonariuszem kurytybskiego dziennika opozycyjnego «O Dia». Kandydował do kongresu federalnego przeszłego roku, lecz przepadł przy wyborach. Obiecał w czasie agitacji niemal całą Parane i w dzienniku swym podawał mnóstwo bardzo pochlebnych uwag ze swojej podróży, o drogach, kolejach, przemysle, handlu, załudnieniu i o szkolnictwie; między innymi stwierdził że okolice Kurytyby i najbliższe kolonie są przepelnione szkolanymi, gdyż tymczasem w głębi stanu na całych dziesiątkach kilometrów niema ani jednego szkoły. W agitacji za używaniem herwy obiecał przed dwoma laty całą zachodnią Europę i był zachwycony Szwajcarią i Niemcami. Wogóle, zmarły Dawid Carneiro pracował całą duszą nad przemysłem i handlem Parany. Pogrzeb Zmarłego był pełną manifestacją żałobną; około 5 tysięcy ludzi towarzyszyło zwłokom Carneiry na cmentarz, gdzie piękna mową poeznął go prezes kurytybskiej izby handlowej Pamphilo Assumpção. Do rodziny napłynęło z całej Brazylii mnóstwo kondoleń i instytucji z Parany i Brazylii, między innymi od Imprensa Israelita z Rio, Centro Israelita do Parana, od łoż masońskich

Gospodarze! USPULUN jest znakomitym środkiem zabijającym u zboża szkodliwe zarazy. Używajcie USPULUNU a przekonacie się że grosza nie wyrzucicie za darmo.

Gospodarze! SIARCZAN WĘGLA (sulfureto i bisulfureto de carbono puro) jest skutecznym środkiem, aby wszystkie zboża nasze zabezpieczyć i uchronić przed łozieniem przez robactwo.

Gospodarze! WSZYSTKIE ZBOŻA NALEŻY ZAPRAWIAĆ, A WIĘC PSZENICĘ, ŻYTO, KUKURYDZĘ, FIŻON I t. d.

Uspulun i Siarczan węgla nabyć można we firmie:

CASA HACKRADT

CURITYBA RUA 15 DE NOVENBRO N 96 - Caixa p. 420

Najwyborowsze piwo obecnego sezonu jest bezsprzecznie.

„Bock Jasne“ i „Bock Ciemne“

Z browaru tutejszego

ATLANTICA

Telet. 348 i 454. Curitiba - Av. Iguassú N9-21.

Za darmo! Nie kupujcie KAPELU-SZY bo

„A SELECTA“

Praca Municipal 37, dawniej 61 A.

daje Wam prawie za darmo podając najniższe ceny, dotychczas niewidziane w Kurytybie. — Zapamiętajcie N. 37.

OKAZJA!

Paulo Gross

Rua Barão do Rio Branco 93 - Curitiba.

SAZAKIER NA SPRZEDAŻ!
Sprzeda się dwa skłere ziemi bardzo dobrej do sadzenia a jeden alkiej lasu w którym znajduje się portfeira, warzywa z domem murowanym, stodołą i ogrodem owocowym za cenę bardzo niską, w Kurytybie w dzielnicy Barreirinha. Informacji udziela Bernard Krański - Barreirinha - Curitiba.

Towary stalowe z Solingen pierwszej jakości: Brzytwa, szyciora, manicure, nożyce i t. d. Narzędzia stolarskie, rolnicze i t. d. Meble oraz piece od 200\$ i wyżej.

Przedsiębiorcy i Kupcy ogłaszajcie się w „Ludzie“.

Klinika Chirurgiczna

przy ulicy 7 de Setembro N. 69, narożnik ulicy Ratcliffe - Telefon N. 448.

Chorych zamieszkojących przyjmuje się na stały pobyt. Nowy aparat Roetgens (Raio-X). Specjalność: choroby chirurgiczne, kobiece i dróg moczowych.

Dr. Antoni Rydygier

Pieniądze ciężko zarobione nie wolno Wam lekko wyrzucić. — Przed zakupieniem **Ubrania** lub **Kapelusa** odwiedźcie nasz sklep, a przekonacie się, że spródamy najtaniej.

„A Selecta“

Praca Municipal N. 37, dawniej 61 A.

UWAGA

BARDZO WAŻNA RZECZ

Kto potrzebuje okularów, niech się zgłosi do naszego sklepu, gdzie znajdzie wielki wybór w okularach wykonanych według najnowszej mody w nowoczesnym urządzeniu optycznym. Posiadamy wspaniały gabinet do badania oczu oraz fachowców do tego.

Badanie darmo.

Wyrabia się okulary po cenach niesłychanie niskich.

Roberto Raeder

Rua 15 de Novembro N 77 - Curitiba

Baczność Polacy!

UBRANIE we wszystkich gatunkach możecie najtaniej zakupić tylko w

A Selecta

Praca Municipal N 37.

ADWOKACI

Prof. Dr. Fr. R. de Azevedo Macedo

Jan Grabski

Praga Tiradentes N 52 (nad Księgarnią), CURITYBA.

Dr. James Portugal Macedo

Michel Mattar

Praga Floriano Peixoto N 63 - PONTA GROSSA.

Koncesjonowane przez Rząd Polski Francuskie Kompanje Okrętowe „Chargeurs Reunis“ i „Sud Atlantique“

PRZEDSTAWICIEL NA PARANÉ: **Pan Teofil G. Vidal**

Rua São Francisco N 60

PODAJE DO WIADOMOŚCI ZAINTERESOWANYCH POLAKÓW IŻ:

1) Kompanja podejmuje się sprzedaży biletów bezpośrednio do Polski (do Warszawy, Krakowa, Lwowa, Brześcia, Tarnopola i t. d.) Co tydzień z portu Santos, odchodzi statek do Europy, na którym pasażerowie znajdują **TEOMACZA POLSKIEGO NAJLEPSZE WARUNKI PODROŻY I TROSKLIWĄ OPIEKĘ** aż do miejsca przeznaczenia. Kompanja załatwia pasażerom wizy transytowe **BEZPŁATNIE**.

2) Kompanja podejmuje się sprzedaży tak zwanych biletów „chamadas“ z Polski do Brazylii sprzedając rodziny osiadłych w Paranie Polaków, **UDZIELAJĄC OPIEKI SAMOISTNIE JADĄCYM KOBIECIOM I DZIECIOM**

We wszystkich sprawach bądź osobiście, bądź listownie zwracać się można do przedstawiciela Kompanji **W JĘZYKU POLSKIM**.

AGENCI FIRMY

Ladislau Bukowski **Ponta Grossa** - Parana - Praga Barão de Guarauna N 4 - Caixa postal 174.

João Szalen arsz - **Prudentopolis** - Parana - Praga 15 de Novembro 4

Ludov. Hawryluk - **Iraty** - Parana.

João Zawadzki & Cia - **Fluviopolis** - Parana.

Wł. Kacprzak - **Rio Claro** - Parana.

Kółko Rolnicze, adres Książdz Dzielejo - **São Matheus** - Parana.

Francisco Pasternak - **Itayopolis** - Alto Paraguassu - **Itararé** Santa Catharina.

RODACY!

Każden ciężko zarobiony przez Was grosz wydajcie z rozmyslem. Jeżeli musisz nabyć ubranie zgłoscie się na

Rua Barão do Rio Branco 80

„Tinturaria Vienna“

Po polsku przywitają Was. Po polsku Was obsłużą. Mam na składzie wielki wybór ubrań, marynarek (paleto) po cenach wyjątkowo niskich. — **PRZYJMUJĄC A PRZEKONAJĄCIE SIĘ** Przyjmuję się do prania i farbowania materiały, ubrania i futra wszelkiego gatunku.

Seweryn Kryński.

KOESPONDENCJE.

Przysły wiec polsko-katolicki we Vista Alegre - Rio Grande do Sul.

W muniyepjach riograndeńskich Guaporé, Prata, Alfredo Chaves i Bento Gonçalves jest przeszło 500 rodzin polskich; wszyscy starają się zachować ducha polskiego w mowie i w szkole. Mamy obecnie 12 szkół polskich prowadzonych w duchu katolickim, gdzie nasze dzieci uczą się czytać, pisać, śpiewać i modlić się po polsku.

Ciekawa to rzecz, że jeżeli gdzieś powstała jakaś szkoła polska choćby na kilka miesięcy i na utrzymanie jej odprawiano bal nocny, to zaraz gazy o tem pisało, a o naszych szkołach (tylko o jednej) już istnieje przeszło 20 lat tylko dwa razy (piano) nikt nie wie czy istnieje.

Praca duchowna nad nami zajmują się ks. Kanonik Peres, ks. Bardin i ks. Władysław Kapucyn. Już od dawna brak związku między nami; z tej przyczyny postanowiono zwołać zjazd przytoczki walczy przedstawiciele wszystkich okolic do Vista Alegre, gdzie zjechał się też zaproszeni dnia 3-go Maja, choć deszcz dużo przeskądzał a mimo to odbył się posiedzenie.

Ks. Kanonik Peres w przemowie powitał gości i przedstawił sprawę związku polskiego w „Nardeste rio-gandense do Sul“ gdzie Polacy nie mają żadnego obywatela i aby to doszło do skutku, należałoby zwołać wiec ogólny polaków zamieszkałych w tych okolicach.

Wszystcy jednomyślnie przystali, aby się odbył wiec polsko-katolicki we Vista Alegre jako centrum tutejszych kolonji polskich i aby się można dokładnie przygotować, wyznaczono ostateczny czas, bo wiec odbędzie się w dniach 17, 18 i 19-go lutego 1929 r.

Do zarządzenia wiecu celem urządzenia go wybrano jako przewodniczącym Kanonik Jan Antoni Peres -

Prata, Albin Kreamski - Guaporé, Jan Reszka - Alfredo Chaves. Sekretarz generalny: Stanisław Szablowski - nauczyciel.

Przedmiotem narad i omówień będą: 1) Stosunki Polaków do władz krajowych, 2) Nasze nau czystelstwo i szkoły, 3) Złożenie kas oszczędnościowych (Reiffeisena - Luzattiego), 4) Nasze Kościoły, Kaplice - duchowieństwo, 5) Kształcenie młodzieży w seminariach duchownych i w szkołach nauczycielskich, 6) Czytelnia ludowa, książki - gazety, 7) Zachowanie ducha narodowego i katolickiego w potomstwie polskiem. Jak widać z programu, traktowane będą ważne sprawy na tym wiecu polsko-katolickim we Vista Alegre tak dla dobra materialnego jak i duchownego tutejszych Polaków, do tego czasu opuszczonych przez władze tak tutejsze jak i polskie.

Czytelnik Gazety „Ludu“

OD REDAKCJI „LUDU“. Z niezmierną radością i z entuzjazmem wprost przyjmujemy te Bożą myśl katolickiej organizacji polskiej w Rio Grande do Sul; zios ten wychodzi ze starych siedzib naszego pierwszego wychodźstwa riograndeńskiego. Już „Oświata“ i „ktoś na swoich zjazdach wiec ogólnych spraw katolickich, lecz niestety nie doceniano ich nawet we własnym obozie, a nawet zaczęli się ludzie tepł i ograniczeni którzy w realizacji tych spraw przeskądzałi „Oświata“ i redakcja „Ludu“, wistając radośnie pomysł wiecu katolickiego we Vista Alegre, przesyła infajtorom tej zbrojeń myśli swoją najserdeczniejszą życzenia w pracy przygotowawczej, a ze swej strony przykroć wysłał delegata na ten zjazd, któryby zebranych katolików polskich objaśnił o wielu wspólnych poopyznaniach; i udzielił dobrych rad. Zjednoczywszy się w jednym ognisku, przedzielmy następnie do drugiego, aby potem zjednoczeni w całym stanie Rio Grande do Sul i stanąć godnie obok zjednoczonych katolików innych narodowości: niemców, wlochów i t. d.

KURTYBYBA, 15-go maja 1928. Do Szanownej Redakcji „Ludu“. Czytając często w kronice „Ludu“ przychylnie wzmianki o t-wie Junak, jakoteż o członkach Junaka (ostatnio o zawodach bokserkich) dziękujemy niniejszem za życzliwość i zwracamy się jeszcze raz z garścią wiadomości o Junaku, towarzystwie może najmniej pojęwanem przez tutejsze społeczeństwo, a jednak bardzo pożytecznem.

Pomimo braków materialnych towarzystwa i pomimo małego zainteresowania się naszej kolonji sportem, towarzystwo to ostatnio tygodniach podniosło się bardzo a to dzięki ofiarności, starani i zabiegów kilku jednostek, jak: braci Troczyńskich, Sobocińskich, Kowalskiego i innych. Sala ćwiczeń zapelniała się ćwiczącymi po same brzegi; z górą 100 osób (starszych Junaków, chłopców, panienek), hartuje zawzięcie swoje ciała. Junak jest dziś znany w całej Paranie i przez wszystkich, szczególnie po ostatnich zawodach sportowych, w których zajął 2-gie miejsce, pomimo bardzo znikomel ilości swoich zawodników. Znaczenie należy, że coraz to częściej zdarza się, że jakiś Junak zdobywa nagrody czy to jako reprezentant towarzystwa, czy indywidualnie.

Ostatnimi nowinami są: Zdobyć mistrzostwa Parany w boksie (waga półśrednia) przez Władysława Troczyńskiego komendanta sekcji chłopców i zdobyć pierwsze nagrody w ostatnim konkursie strzeleckim (z karabinu) przez instruktora Junaka, Jana Sobocińskiego, który został nagrodzony srebrnym pucharem. Z wielkiem zainteresowaniem oczekują wszyscy walki bokserkiej Witolda Zubnickiego ze swoim groźnym przeciwnikiem Hauberem. Nie tracimy nadziei, że Polak zwycięży.

Jeszcze w tym miesiącu sprawozdanie będą nowe przyrzady do Junaka, jak dyk, oszpek kul, i inne; lista składów na ten cel już zapelniała się podpisami sympatyków towarzystwa i zapewne każdy

obywatel rozumiejący zadanie sportu nieżwahał się listę tę podpisać. Wielką nowinę szykuje Junak na przyszły Nowy Rok, która później oznajmi.

ARAUCARIA

3-ci Maj w Auaraijki obchodzono uroczysto w niedzielę 6-go Maja słofice święto, w sercach panowała radość. Dzieci ze szkół przyjechały na wozach z wialozwa p. Ignacy Szczek, ze najdalszej odległości się prawie wszystkich wyprowadzi i ze swoją drużyną przybył.

W pięknej i obszerniej sali Twa Domu Ludowego zebrano się 70 dzieci i gromada gości. Zabrałi „Witaj Majowa Jurtenko“ i pochod ruszył do kościoła; chorągiewki szeleściły, z ozu lica radości płynęła - Trzeci Maj to był...

W kościele podczas nabożeństwa śpiewali dzieci. O godz. 4-iej po południu Rodacy nasi zapelnili Dom Ludowy. Na scenie dzieci szkolne śpiewały: „Mazurek 3-go Maja“, „Hej tam pod lasem“, „Lej zjonyj i t. p. P. A. Szerbowski miał odczyt, donośnym głosem wyjaśnił znaczenie Konstytucji.

Koło Młodzieży im. J. Hallera odegrało dwie sztuki teatralne - aktorzy wywiązałi się dobrze: Adam Wolski, Hieronim Reznar, Józef Janowski, Jan Wędrchowski, Ignacy Szczek, Franciszek, Ludwik i Roman Włochowca. Srebrną nagrodę zdobył młodzieniec Walenty Reznar. W czasie przerwy deklamowały dzieci.

Dziękujemy „Związkowi Kół Młodzieży w Brazylii“ za przysłanie referatu o Konstytucji i również Związkowi Amatorów Soseny w Kurytybie za wypożyczenie kostiumów do teatru.

Młodzież praucuje: zakupiła bibliotekę K. Lecha urzadzka karta wieczorne, przygotowuje sztuki amatorskie a w najkrótszym czasie urzadzamy wspólną inauguracyjną Kół Młodzieży w okręgu araukaryjskim połączoną z loterją fantową, przedstawieniem i zabawą. Do-

chód przeznaczamy na dokończenie sceny. — Wit Młodzież! R. Wachowicz

SÃO PAULO 15 V 1928 r.

Wielmożny Panie Redaktorze! Proszę uprzejmie o łaskawe umieszczenie następującej frezencji z obchodu Konstytucji 3-go Maja. **Pamiętny dzień Konstytucji 3 Maja obchodzono w Kolonji Polskiej w São Paulo** bardzo uroczysto, a mianowicie:

Słowo wstępne o znaczeniu Konstytucji 3-go Maja dla całego Narodu Polskiego wygłosił p. Dütz z wielką swadą. Następnie dzięki niestrudzonej pracy p. Czesława Zielińskiego jako reżysera, wystawiono z wielkim powodzeniem sztukę p. t. „Noc w Belwederze“ w której brały udział panie: S. Szymańska, K. Garcanczykówna, panowie: Władaw i Tadeusz Troczyński, S. Michalski, A. Garcanczyk, W. Góslński, Oleski, J. Bodzich i B. Małocki. Aktozy amatorzy wywiązałi się ze swego zadania bardzo dobrze. Następnie ogólna zainteresowanie wzbudził duet pod tytułem „Anglik“ wykonany przez p. Czesława Zielińskiego i p. T. Ciałkównę, który był huźnie oklaskiwany. Na zakończenie p. Cz. Zieliński odpiewał przy akompanjowaniu gitary cały szereg aktualnych kupletów, wywołując kaskady ogólnego śmiechu i burzący owok oklasków.

Po przedstawieniu odbył się bal. Taffozno ohocho przy szczelnie wypełnionej sali aż do rana. Wydziałowi, który robi wszelkie starania ku podniesieniu Towarzystwa Polskiego, należy się uznanie i szczerze podziękowanie! **Adolf Grolle.**

Dom murowany do wynajęcia.

Rua Prudento Moraes 80, Curitiba. Informacji udziela się: **Rua Voluntarios 4, Parana 08.**

KSIĘGARNIA I DRUKARNIA

Antoni Rydygier & Cia. Limtd.

Rua Barão do Serro Azul N 6 - CURITYBA.
Księgarnia: Książki w językach: polskim, portugalskim i francuskim. Książki szkolne i pomoce naukowe dla szkół polskich i brazylijskich. Materiały piśmienne oraz książki handlowe dla wszelkich biur. **Słownik Portugalsko-Polski.**

Drukarnia i introligatorka: Przyjmuje się zamówienia na roboty drukarskie i wykonują się najtaniej na cenach bardzo niskich.
Dewocjonalja: Rozdaje, księżeczki do nabożeństwa krajowego i zagranicznego wydawnictwa. Figury, krzyżki, obrazki, medaliki i t. d. Posiada na kładzie Elementarza K. Lecha.

Casa de Saude „São Francisco”

DOM ZDROWIA - KLINIKA PRYWATNA

DR. JORGE MEYER FILHO

Rua São Francisco N 25 - Curityba.

NA NOWO URZĄDZONA KLINIKA.

Specjalność: operacje, leczenie chorób kobiecych, pomoc przy porodach, zastosowanie szalowanego pneumatyora x przy osobach cierpiących na płucach. - Nowoczesny aparat Roetgens. - Diatermia. - Szalowanie ultra fioletowe, promienie słoneczne, Zystokopja i t. d. - Przyjmuje od godziny 10-jej do 11 po i od 4-6

Kupno ziemi.

Posiedzą do wiadomości swoim Rodakom, którzy chcą kupować ziemię, że jest na sprzedaż, w dobrej położeniu wysza, ziemia pod uprawę kawy, bardzo dobra, równa, kapoira, las, woda wszędzie zdrowa, żadnej choroby tu nie ma, miejscowość zdrowa, blisko stacji kolejowej 4 do 6 kilometrów. Dzielnik już pomierzony, od 5 do 10 akierów. Cena 3000 do 5000 na wypłaty, po dwóch latach procent 10%. Kto chciał, niech się zwróci albo mu piśmie mu lub przyjechać na miejsce oglądać, to najlepiej.

Affonso Camargo - Kamal Paranaíba - Ludovico Woźniak & Nicolau Horewicz.

Wykonuje się bardzo tanio kapela-sze damskie.
 Rua Pedro Ivo 89, piętro.

Dr. Palumbo.

Choroby dziecięce. M. czne. Drogi moczowe. - Hydrocele leczy radykalnie i predko, bez operacji i bez bólu.
Pharmacia Riedel - Rua São Francisco, róg Barão do Serro Azul.

Dr. CARLOS MOREIRA, Lekarz. Specjalnie leczy oczy, uszy, nos i gardło. - Konsultorium: Pharmacia Correia Rua Marechal Floriano N 22 od godziny 3-iej do 5-iej. Telefon 482. Rezy-dencja: Rua Visconde de Nacar 85 - Telefon 388.

JACEK DROMLEWICZ Lekarz-Dentysta.

Zęby sztuczne z podniebieniem i bez dotknięcia w zlocie i kauczuku. Plombowanie, wyjmowanie zębów bez bólu. Robota pierwszorzędną i tania.
 Curityba - Rua Riachuelo N 8

Casa Leal

gdzie dawniej mieściła się CASA OITO.

Praca Tiradentes 8 - Curityba

Nowa i nadzwyczajna zniżka w cenach materjałów: »Xadrez«, zefiru, brim, płótna bawełnianego, płótna fantazji, jedwabiu, trikoliny, ręczników, szkarpetek i t. d. a to z powodu tego, że nasz główny skład (matryza) wnet zamknięty. Ceny niestychałe niskie.
 Płótno estampado metr 1\$000
 Płótno w kratki dobre, metr 800
 Płótno w kratki Jape, metr 1\$000
 Płótno w kratki najlepsze, metr 1\$100
 Brim, metr od 1\$000
 Płótno bawełniane, sztuka 10 metrowa 9\$000

KORZYSTAJCIE Z TEJ OKAZJI

Polska fabryka Makaronu i Kawy

São Miguel Gontarski & Cia.

Curityba - Rua Iguassu N 245 - Paraná

Telefon 489 - Caixa postal 278
 Poleca Rodakom swoje wyroby w najlepszym gatunku.

RESTAURACJA

Deposito Atlantica

Rua Mar. Floriano Peixoto N 38 róg Praca Carlos Gomes
 Smaczne obiady i kolacje, ciepłe obiady według życzenia klientów. Co dzień pierwszorzędne pieczywo. Zawsze świeży sznops Atlantica.

Loja Flora Curitybana

Willy Cremer

Rua 15 de Novembro Nr. 77 a.
 Skład nasion wszelkich warzyw i jarzyn. Sprzedaje się nasienie alfaly, czerwonej konicyznej, buraków cukrowych i pastewnych, marchwi buldziej i różnych traw. Znaczący procent utrzymujący pośrednicy. - Import-Export.
 Złoty medal z wystawy w Rio 1922.

RESTAURACJA

Smaczne ciepłe i zimne obiady i kolacje można otrzymać w każdej chwili według życzenia klientów. Szuraszko najlepiej przygotowane, do tego napoje krajowe i zagraniczne. Zawsze świeży sznops Atlantica.

Travessa Zacharias N. 11 na różnik - Curityba.

Najlepsze nasiona dostacie można tylko w **POLSKIM SKŁADKIE NA-SION.**

Witold Żagółłowicz Travessa Zacharias N 5 - Curityba.

CASA METAL

CURITYBA, Rua 15 de Novembro 44 - Caixa Postal 140

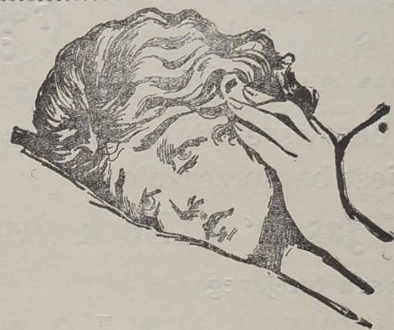
Jose Hauer Junior & Cia.

Wielki skład żelaza i stali, w sztabach i w płytach, śrub gwóźdźi, rur, tańcuchów i innego żelastwa do wozów.

WSZELKIEGO RODZAJU RZEMIOSLA I MASZYNY.

Oleje, szkła, drut gładki i kolczasty, maszyny rolnicze i t. d.

Nadchodzą codziennie transporty pługów.

Bóle uszu

Są straszną plagą dla człowieka. Aby sobie ulżyć to, to trzeba zażyć

ASPIRINA

i to jeszcze przed zbadaniem przez lekarza i rwanie w uszach natychmiast. Lekarstwo to usuwa bóle natychmiast i odświeża organizm. NIE SZKODZI ANI NA SERCE ANI NA NERKI. - Przy zakupnie uważajcie, czy się znajduje na każdej tabliczce, tubce, kopercie lub pa-sztyle krzyż

Cał. 245 - German

Rozmaitości.

KRWAWY DESZCZ W AUSTRIJI.
 W niektórych okolicach Austrii Dolnej, przedwzrostkiem zaś ko-le Reiz i w okolicach Mödling oraz Gumpoldskirchen, zaobserwowano przed parą tygodniami w godzinach popołudniowych oasobliwe zjawisko przrody.

Przy silnym wietrze i oasobliwie zabarwionem niebie zaczął padać lekki deszcz, który jednakowoż nie się odznaczał, że nie spayał na ziemię kropel wody, ale odrobinkę pyłu w dodatku zabarwionego na kolor brunatno-czerwony. Nie chodziło tutaj o jakiś zwykły obiók kruszą napędzony przez wiatr, ponieważ przed wiatru nie pędził leżący opadającego pyłu przed sobą, ale przez jakiś czas istotnie te drobinki pyłu padały z nieba i tworzyły na ziemi brunatno-czerwono warstewkę. Tego rodzaju opad nadawał krajobrazowi zgola zmieniony wygląd. Czerwono zabarwione tego pyłu przypominało świadkom nasocnym podania o tak zwanych deszczach krwawych.

Próbki tego czerwonego pyłu przesłano celem zbadania do Wiednia. Rzeczoznawcy stwierdzali, że tego rodzaju czerwony deszcz w Europie środkowej jest wprawdzie zjawiskiem rzadkiem, ale nie zupełnie nieznanem. Specjalnie na wiosnę niejednokrotnie już obserwowano w Europie tego rodzaju deszcz z czerwonego pyłu. Wiatry niosły je aż do północnych Niemiec, a nawet do Szwecji i Norwegii. Tego rodzaju czerwony pył znajduje się przedwzrostkiem na nadbrzeżnych litorajach Afryki i zdaniem uczonych jest startym na proch piaskiem pustyni. Przy zmianie pogody nad środkową Afryką, wód gwałtownych burz i silnego rozrzęzania powstaje bardzo potężny, który ten pył unosi na wielkie wysokości, a następnie przesuwa w zależności od prądów powietrznych w różnych kierunkach. We Włoszech i na Riwierze (francuskiej) niejednokrotnie obserwowano takie deszcze z czerwonego

pyłu, czasem jednak, jak w tym właśnie wypadku wiatry rozwiewają ten czerwono zabarwiony piasek pustyni afrykańskiej po dalszych jeszcze łąkach i ziemiach.

DZIWNA PRZYCZYNA SAMOBÓJSTWA.

W niemieckiej miejscowości Stendal, przed kilku dniami popełniła samobójstwo pewna młoda kobieta na balu, z tego powodu, że nikt nie zapraszał jej do tańca(!).

CHŁOPI ROSYJSOY KAMIENU-JA KOMUNISTÓW.

»Dziennik Wileński« donosi, że niesłychany ucisk podatkowy ludności wiejskiej na Białorusi spowodował doprowadza włościan do rozpaczliwych odruchów. Prasa niemiecka podaje szereg wiadomości, które świadczą, że sytuacja na wst jest krytyczna. W niektórych wsiach w powiecie orszańskim włościanie zrywają zebrania gminne i czynią samoopodatkowanie ustawie o gminnoopodatkowaniu się ludności. We wsiach Oleschnowice i Korawa włościanie rozprzedli zebrania, które miały określić wysokość pożyczki rolnej w tych wsiach, następnie zniszczyli protokoly i zdemolowali lokale. Przywódcą tych rozruchów był niejaki Zukowski, którego aresztowano. Jeszcze poważniejszy charakter miały zajścia w jednej wsi powiatu mozyrskiego, gdzie ludność włościan odmówiła samosąd nad włościanom komunista, który chciał doprowadzić do uchwalenia samoopodatkowania się włościan. Po zebraniu gminnem ludność wywleka komunista Piotra Garbarka za wies i tam kamienia mi załadka go na śmierć. Do zbuntowanej wsi zjechała ekspedycja karna.

CO KOSZTOWAŁA NIEMCÓW WOJNA ŚWIATOWA?

Uplęnięto 9 lat od ukończenia wojny światowej, a dotychczas jeszcze kosztów tej wojny w Niemcownej nie zostało obliczone. Wielki jednak, że prowadzenie wojny światowej kosztowało Niemców od 1-go sierpnia 1914 do 31 grudnia

1918 - 148 miliardów marek. Pierwszy rok wojny kosztował 20, a ostatni prawie 50 miliardów marek. W tym dniu wydano w pierwszym roku 36, a w ostatnim 145 milionów.

ZMARTWIENIA LUDOZERCZY.

Na odległych wyspach archipelagu Salomona smętny wieścił zżyci, uwieczony przez Anglików wódz rebelii dzikusów - Nuyak Kabe. Sławetny ten kanibal zdążył już skonomować kilku angikańskich pastorów i plantatorów europejskich. Dzisiaj jako leniew W Brytanji przebywa stale w towarzystwie swoich dzwajsetu siedmiu żon, w pobliżu Queensland w baraku owoym przez strażę.

Ostatnio - gubernator angielski otrzymał od jeńca list następującej treści:

»Kochany bracie gubernatorze! Twój ludzie bardzo mnie dobrze traktują - Jarzyny i owoce bardzo są smaczne, ale pomimo, to stale choruję na żołądek. Zaraz ci powiem dlaczego.

Dejez mi mięso wołowe, wie-przynie i baraninie. To mięso jest niedobre i ordynarne. Jajzsa przy-wykłom jeść mięso ludzkie, które jak wiesz jest najsmaczniejszemu.

Nie chce być zbyt wymagającym. O gębszą tylko mógł dostarczać mi mięsa kobiet - zadowlotwam się niem, chociaż jest w złym gatunku. Ocz mam poczaz. Przegrzałem przeleż wojne.

Zjadłbym moje własne żony, ale obawiam się, że mi nie przyszedzą transportu nowych żon. Zgadnam się na mięso czarnych i białych kobiet.

Kochany bracie gubernatorze wejdź w moje położenie!
 Cobyś robił, gdyby cię zmuszono do jedania ordynarnej wolo-winy lub baraniny. - Nuyak Kabe.

Niestety skromne wymagania pokornego wódza nie zostały za-spokojone przez Anglików...

SKAMIENIAŁY LAS.

Z Vancouver (Kolumbia brytyjska) donoszą, że Idoktor Dandee, znakomity geolog z Idaho odkrył w hrabstwie Harney (stan Oregon)

olbrzymi las wstanie skamienia-lym, który w epoce, kiedy plaży były panami stworzenia zamieszki-czyli na dzień wydano w pier-wszym roku 36, a w ostatnim 145 milionów.

Geolog oświadczył, że zebrał wielką ilość łusek w okolicach Warm Springs. Odtworzenie plaż było stało się możliwe dzięki odna-lemieniu wielkiej ilości kości, z których jedna tylko waży setki kilo-gramów.

Skamieniałe drzewa należą do rodziny szyszkowych; większość z nich to olbrzymie sekwoje, dosię-gające 600 metrów wysokości; resztki jednego z tych drzew mówią, że miało ono 192 metry obwodu; grubość kory w niektórych miej-scach dochodzi do 4 metrów. Pod-ług prof. Dandee, las ten uprzednio już został odkryty przez geo-logiczną ekspedycję, wysłaną ze-planów Zjednoczonych, ale spraw-dzenia jej było błędne; skamienia-łałe drzewa były tam opisane, jako skały wulkaniczne.

DWAJ EUROPEJCZOJY POD DANI HINDUSKIEJ »PROBIE OGNIJA«.

Olbrzymi tłum, złożony z 4.000 osób, uczestniczył onegdaj w miej-scowości Natal w Transwaalu (A-fryka południowa) w oryginalnej ceremonii hinduskiej, zwanej »pro-bie ognia«. Naczelniczy hinduskiej gminy w Natal wzywał dwu Eu-ropejczyków, aby dali świadectwo żarliwości swej wiary, naśladować Hinduów.

Obaj Europejczocy, pochodzący z Johannesburgu, przeszli przez płoną-ce ognisko, strzelając wysoko w górę promieniami, wśród entuz-jiastycznych oklasków Hinduów. Dwaj śmiałowci europejscy po-zwycięzkiem przebyciu próby o-gniowej i postępowali w niej spokojnie, mimo oparzeń, które od-nieśli, przekraczając płonące ogni-sko.

GDZIE JEST WIĘKSZA CYWILIZACJA?

Biskup protestancki ze wscho-dniej Dakoty, dr. Burlison, przy-był do Nowego Jorku, aby zebrać

fundusze, któreby mu umożliwiły dalsze prowadzenie misji wśród Indian. W pewnym towarzystwie zapytano go, czy istnieją perspektywy ucywilowania Indian?

- Cywilizacja wśród Indian? - odpisał Biskup - mój Boże, gdy przechodzim któregoś wieczoru przez Park Avenue, widziałem wie-cej malowanych twarzy, kolczy-ków w uszach i nągich ciast, niż w ciągu 35-letniego mego pobytu wśród Indian. Nie wiem rzeczywi-ście gdzie jest większa cywilizacja!

ZE STRACHU.

Przy naprawie dachu bardzo wysokiego budynku posłżniam się robotnik. Pracujący na dachu - i rwał w głębie Na szczęście, w upadku tym zdołał się pochwycić za drut telegraficzny i zawiął nad ziemią.

- Trzymaj się - ryknął towa-rzysz jego z dołu - biegnę po ma-teriał!

Zenim jednak »pówdcił, wisząc puścił drut i padł na ziemię.

Gdy przywrócono go do przy-tomności i spytano dla czego drut puścił - odpisał:

- Ze... strachu, że się drut zer-wie!

Stowarzyszenie Studentów

»Farmacja«. - Budowa Domu Studentów w Kurtybio.
 Lista składek N62, wydana naj-rece Sz. Zarządu T-wa »Polonia« w Porto Unico: T-wa »Polonia« 50\$, członek T-wa Josef Świerk 20\$, członek T-wa Stanisław Pawlik 5\$, członek T-wa Antoni Lencierski 10\$, członek T-wa Maks Witowski 5\$, członek T-wa Ignacy Celinski 10\$, Professor Ludwik Słoniak 5\$, Gosć Franciszek Pianowski 2\$, Te-teusz Saule 10\$, Ignacy Czapiwski 5\$, Roman Marczynski 5\$, Michal Sachor-ski 1\$. Zebrał Zarząd T-wa »Polonia« 135\$. Suma poprzednio ogłoszo-na 2697\$900. Razem 2833\$800. Kurtybio, 21 stycznia 1928 roku.
 Prezes: Jan Grabalski
 Skarbnik budowy: Edw Jaworski

Przedsiębiorcy i Kupcy ogła-szajcie się w »Ludziu«.